

שו"ת סיכום הדף

נדרים דפים פ"ב - צ"א

לקראת מבחן תורתם משתמרת המתקיים ביום א' פרשת בשלח.

דף פ"ב יום א' וארא.

- א. האם כשהדירה עצמה מהנאת תה"מ הוי עינוי נפש או דברים שבינו לבניה?
לרבי יוסי היינו בינו לבניה.
- ב. האם אפשר להוכיח שאף לחכמים לא הוי עינוי נפש ממה ששנינו 'נטולה אני מן היהודים יפר חלקו ומשמשתו' ותהא נטולה וכו' [שמפר רק חלקו]?
אין להוכיח, שהמשנה נישנית כשיטת רבי יוסי אבל לדעת חכמים אינו עינוי נפש וכו"ל.
- ג. למה שנינו במשנה 'אמר רבי יוסי אין אלו נדרי נפש', וחוזר ומסיים 'דברי רבי יוסי'?
שבא ללמד שכל המשניות בפרק זה הם לפי רבי יוסי.
- ד. מה הדין באשה שאסרה עצמה ליהנות מאדם אחד או שאסרה אחר מלהנות ממנה?
אסרה עצמה ליהנות מאדם אחד, לחכמים הוי עינוי נפש, לרבי יוסי אינו עינוי נפש.

- אסרה אחר מלהנות ממנה, לכו"ע אינו עינוי נפש.
- ה. מה הדין כשאסרה על עצמה 'פירות מדינה זו' או 'פירות חנוני זה'?
לחכמים, יכול להפר, שיש בו עינוי נפש אף שיכולה ליהנות ממקום אחר.
למשנתינו, יביא לה ממדינה או חנוני אחר ואינו יכול להפר.
- ו. האם אפשר להקשות ממשנתינו לחכמים?
לא משום שכל המשניות בפרקנו הם שיטת רבי יוסי, שאין אלו עינוי נפש אלא בינו לבניה.
- ז. למה אי אפשר לתרץ שמשנתנו מיירי שאמרה פירות מדינה, או חנוני זה שתביא אתה עלי, ולכן אסורה שיכולה שיביא לה אחר?
שמהסיפא משמע שמייירי שאסרה על עצמה בכל אופן גם אם יביאהו אחרים, [ששנינו 'לא היתה פרנסתה אלא ממנו הרי זה יפר'].
ח. מה הדין בנדרה משתי ככרות ואחד יש בו משום עינוי והשני לא?
לרב יהודה אמר שמואל, מתוך שמפר למתענה מפר לשאינו מתענה [ואף אם הפר סתם מותרת בשתייהם].

לרב אסי בשם רבי יוחנן, מפר רק למתענה. [וללישנא בתרא, רב אסי הסתפק בזה, ופשט לו רבי יוחנן שמפר רק למתענה].

דף פ"ג יום ב' וארא

א. מה הדין באשה שנדרה בנזיר ושתתה יין ונטמאה למתים?

לא הפר לה בעלה, לוקה את הארבעים.

הפר לה בעלה, אף שלא ידעה שהפר בטלה נזירותה ובטל אף לחרצן וזג שאין בהם משום עינוי, ואינה לוקה.

ב. האם אפשר להוכיח מזה שאינה לוקה מחרצן וזג, שכשמפר מיפר גם על החלק שאין בה עינוי?

אין להוכיח, מנזירות, משום שאין נזירות לחצאין, [שכשאמרה תורה 'יפרנו' משמע כל הנזירות].

ג. האם יש קרבן לחצי נזירות?

כשהפר לה בעל באמצע ימי נזירותה ונתבטלו הימים הבאים, אינה מביאה קרבן עבור מקצת מנין נזירות שמנתה כבר, שאין קרבן לחצי נזירות.

כשנטמאה באמצע ימי נזירותה ולאחמ"כ הפר לה, מביאה חטאת עוף, כיון שהוא קרבן קל שבא גם על ספק, מביאתו גם על חצי נזירות.

ד. האם אשה שנדרה בנזיר ונטמאה ואח"כ הפר לה בעלה לוקה את הארבעים?

אינה לוקה, שמועילה הפרתו גם מלטמאות למתים.

ה. האם אפשר להוכיח מזה שאינה לוקה על הפטמאה למתים, שכשהפר הבעל הפר גם לשאינה מתענה, [ולא רק לייך שמתענה]?

אין להוכיח משום שגם במניעתה מלהיטמאות יש עינוי נפש, שמי שמספיד ובוכה וקובר אחרים, גם לו יעשו כן, וכאמור 'זהחי יתן אל לבו'.

ו. האם בעל יכול להפר לאשתו שאמרה 'קונם מה שאני נהנית מן הבריות'?

אינו יכול להפר [למשנתינו דהיינו רבי יוסי].

ז. האם האשה שאמרה 'קונם שאני נהנית מן הבריות' יכולה להנות מלקט שכחה ופאה, [ומדוע ר"ן]?

יכולה ליהנות מלקט שכחה ופאה, [שנאמר בהם 'תעזוב' מיותר, ולא נאמרה בהם 'נתינה', אין לבעלים בהן טובת הנאה, וממילא אינה נהנית מהם].

ח. האם האשה שאמרה 'קונם שאני נהנית מן הבריות' יכולה להנות מבעלה?

לעולא ורב נחמן, יכולה להנות מבעלה שבעל אינו בכלל בריות.

לרבא, אינה יכולה להנות מבעלה, שהבעל בכלל בריות.

ט. מדוע הבעל לא יכול להפר לאשתו שאמרה 'קונם שאני נהנית מן הבריות' משום נדרי ענוי נפש?

לעולא ורב נחמן אין זה עינוי נפש, כיון שיכולה להנות מבעלה.

לרבא, אין זה עינוי נפש כיון שיכולה ליהנות מלקט שכחה ופאה.

י. איך מפרשים את מה ששנינו במשנה 'יכולה ליהנות מלקט שכחה ופאה'?

לרבא כוונת התנא לתת טעם מדוע אין זה עינוי נפש כיון שיכולה ליהנות מאלו.

לעולא התנא מוסיף, שיכולה ליהנות אף ממתנות עניים, [שלשיטתו יכולה ליהנות אף מבעלה].

לרב נחמן כוונת התנא, לאחר גירושין, שאם נתגרשה נאסרת גם בהנאה מבעלה שגירשה, ואז מותרת רק בלקט שכחה ופאה.

דף פ"ד יום ג' וארא

א. האם אפשר להוכיח שגם הבעל בכלל הנדה, ממה ששנינו שהאומרת נטולה אני מן היהודים יפר חלקו ... ותהא נטולה מן היהודים?

אין להוכיח, משום שדוקא כאן מוכח שנתכוונה לאסור את עצמה מבעלה, שהרי משאר אנשים במילא אסורה.

ב. למסקנא האם הבעל בכלל בריות?

לרבא, הבעל בכלל בריות.

לעולא ולרב נחמן, תלוי כשאינו מוכח בדבריה, אין הבעל בכלל, כשמוכח בדבריה הבעל בכלל.

ג. האם הנודרת מן הבריות יכולה ליהנות ממעשר עני?

מהמשנה משמע שאסורה במעשר עני, [דקתני רק ומותרת בלקט שכחה ופאה]

בברייתא שנינו שמותרת גם במעשר עני.

ד. איך מתרצים את הסתירה בין המשנה לברייתא לרב יוסף?

המשנה נשנית כתנא אחד והברייתא כתנא אחר התנא דברייתא הוא רבי אליעזר, שסובר שאין מעשר עני טובל, ולכן גם אין טובת הנאה במעשר עני וממילא אם נוטלת המעשר אינה נהנית משל אחרים.

התנא במשנה הם חכמים הסוברים שמעשר עני טובל, וכיון שטובל טובת הנאה שלו, ואסורה ליהנות מכך.

ה. איך מתרצים את הסתירה בין המשנה לברייתא לרבא?

המשנה מיירי במעשר עני המתחלק בתוך הבית [היינו בימות הגשמים], שטובת הנאה שלו ולכן אסורה במעשר עני ומותרת רק בלקט שכחה ופאה.

והברייתא מיירי במעשר עני המתחלק בתוך הגרנות [היינו בימות החמה], שאין טובת הנאה שלו, ולכן מותרת בו.

ו. האם צריך להפריש או לקרוא שם למעשר עני של דמאי?

לרבי אליעזר לא צריך לקרות שם על מעשר עני של דמאי.

לחכמים, צריך לקרוא שם אך אין צריך להפריש.

ז. במה נחלקו רבי אליעזר וחכמים?

לרב יוסף נחלקו אם מעשר עני טובל או לא, שלר"א אין מעשר עני טובל, ולחכמים מ"ע טובל.

לאביי לכו"ע מעשר עני טובל, ורבי אליעזר סובר שלא נחשדו עמי הארץ על מעשר עני, ולחכמים נחשדו,

ח. מה הסיבה שלר"א לא נחשדו עמי הארץ על מעשר עני ולחכמים נחשדו?

לרבי אליעזר לא נחשד כיון שיכול להפקיר נכסיו ולהיות עני וליטול המעשר עצמו, ושוב יחזור ויזכה בנכסיו.

לחכמים, נחשד שירא להפקיר נכסיו, שמא יזכו בהם אחרים.

דף פ"ה יום ד' וארא.

א. מה דין הגונב טבלו של חבירו ואכלו? לרבי משלם לו דמי טבלו.

לרבי יוסי ב"ר יהודה משלם לו רק דמי חולין שבו, ולא דמי תרומות ומעשרות שיש בהן.

ב. במה נחלקו רבי, ורבי יוסי ברבי יהודה לרב הושעיא?

לרב הושעיא נחלקו אם טובת הנאה ממון או לא לרבי, טובת הנאה שיש לבעלים בתרומות ומעשרות ממון היא, ולרבי יוסי ב"ר יהודה, טובת הנאה אינה ממון.

לדחיית הגמרא, נחלקו את מי קנסו, לרבי קנסו לגנב [ולפי זה אפשר שלכו"ע טובת הנאה אינה ממון]. ולרבי יוסי בר"י קנסו לבעלים על

שהשהו טבל שאינו מתוקן [ולפי זה אפשר שלכו"ע טובת הנאה ממון]

ג. איך מתרצים את הסתירה במשנה שמהרישא משמע שטובת הנאה אינה ממון, ומהסיפא משמע שטובת הנאה ממון?

לרב הושעיא מתרצים רישא רבי יוסי ב"ר יהודה, הסובר שטובת הנאה אינה ממון [כנ"ל], וסיפא רבי, הסובר שטובת הנאה ממון.

לרבא, טובת הנאה ממון, ולכן בסיפא יטלו אחרים, וברישא כיון שאין תרומה ראויה אלא לכהנים, והוא אסרה על כולם, הפקיר טובת הנאה שיש לו בה, וממילא מותרים בה ויטלו על כרחו.

ד. מה דין האומרת קונם מה שאני עושה לאבא, לאביך, לאחי לאחיך?

אין הבעל יכול להפר, שאין אלו נדרי עינוי נפש, ולא בינו לבינה.

ה. מה דין האומרת קונם מה שאני עושה לפיך, ומדוע?

לת"ק אין הבעל צריך להפר, שאין הקונם חל כיון שמשועבדת לו, בין למעשה ידיה ובין להעדפה. לרבי עקיבא יפר, שמא תעדיף, ואינה משועבדת לו להעדפה [ויכול להפר שהוא בינו לבינה].

לרבי יוחנן בן נורי יפר, אבל לא משום העדפה, שהרי משועבדת לו, אלא צריך להפר שמא יגרשנה, ואז יחול הנדר, ותהיה אסורה לחזור לו, שאי אפשר ליזהר שלא ליהנות ממנה.

1. מה דין המקדיש מעשה ידי אשתו?

הרי זו עושה ואוכלת.

2. מה דין המקדיש מותר מעשה ידי אשתו?

לרבי מאיר הוי הקדש, [והיינו שיורשה לאחר מיתתה, ואז חל ההקדש, שסובר אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם].

לרבי יוחנן הסנדלר חולין, שאין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם.

3. מהי הסתירה בדברי שמואל?

שבדין אשה שאסרה מעשה ידיה על בעלה פסק שמואל כרבי יוחנן בן נורי שצריך להפר, שמא יגרשנה [ואז יחול הנדר], ומשמע שפוסק שאדם מקדיש דבר שלא בא לעולם, ומאידך בדין המקדיש מעשה ידי אשתו פסק כרבי יוחנן הסנדלר שהמותר חולין [אף שיורשה לאחר מיתתה] ומשמע שפסק שאין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם.

4. איך מתרץ רב יוסף את הסתירה בדברי שמואל, ואיך דחה אביי את דבריו?

רב יוסף תירץ ששמואל סבר שאין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם, ושאינו קונם מהקדש, שכשם שיכול לאסור פירות חבירו עליו, אף שאינו יכול להקדישם, כך יכול גם לאסור דבר שלא בעולם אף שאינו יכול להקדישו.

ודחה אביי שאף שאדם יכול לאסור פירות חברו על עצמו כשם שאוסר פירותיו על חבירו, זהו משום שאחד מהם ברשותו או האדם או הפירות, אבל כאן שאוסרת מעשה ידיה שאינם

בעולם, דומה לאוסר פירות חבירו על חבירו,

שהרי כעת מעשה ידיה אינן שלה.

דף פ"ו יום ה' וארא.

א. איך תירץ רב הונא בריה דרב יהושע את הסתירה בדברי שמואל, ואיך דחו?

רב הונא בריה דרב יהושע תירץ ששמואל סבר שאין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם, וזה שפסק כר"י בן נורי שצריך להפר [הרי עדיין הנדר לא חל], שמדובר באומרת יקדשו ידי לעושיהם לכשאתגרש, והידיים הן בעולם, ודחו, שלדעה שאין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם, אם אינו חל בשעת הנדר איך יחול אחר שתתגרש.

ב. למה רצה רב אילא לדמות את הדין של יקדשו ידי לעושיהם לכשאתגרש' [שחל הנדר לכשתתגרש], למ"ד

ג. אין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם, ומה הקשו על כך?

רב אילא מדמה דין זה לאומר 'שדה זו שאני מוכר לך לכשאקחנה ממך תקדש, שקדושה. והקשה ר' ירמיה, שאינו דומה, ששם בידו להקדישה עכשיו, אבל האשה אינה יכול להתגרש עכשיו, וזה דומה רק לאומר 'שדה שמכרתי לך לכשאקחנה ממך תקדש'.

ודחה רב פפא את דברי ר' ירמיה, שאין זה דומה לשדה שמכרתי לך ששם הגוף והפירות אינם ברשותו לכן אין בידו להקדישם, אבל באשה גופה בידה, שתוכל להקדיש מעשי ידיה.

ד. לְמָה רָצָה רַב פּפּאָ לְדַמּוּת אֶת הַדִּין שֶׁל 'יִקְדְּשׁוּ יָדַי לְעוֹשֵׂיהֶם לְכַשְׂאֵתְגַרְשׁ' [שְׁחַל הַנֶּדֶר לְכַשְׂתִּתְגַרְשׁ], לְמִ"ד אֵין אָדָם מִקְדִּישׁ דְּבַר שְׁלֹא בֵּא לְעוֹלָם, וּמָה הִקְשׁוּ עַל כֵּךְ?

רַב פּפּאָ רָצָה לְדַמּוּת לְאוֹמֵר 'שְׂדָה זֹו שְׁמִשְׁכַּנְתִּי לָךְ לְכַשְׂאֵפְדָנָה מִמֶּךָ תִּקְדַּשׁ' שֶׁהָרִי גּוֹפָה בִּידָה [וּכְנ"ל].

וְהִקְשָׁה רַב שֵׁישָׂא בְרִיה דְּדָב אִידִי שְׂאִינוּ דּוּמָה לְשְׂדָה הַמְּמוֹשְׁכַנַּת בְּסַתָּם, שְׁשֵׁם בִּידוּ לְפָדוּתָהּ מִשְׂא"כ אִשָּׁה אֵין בִּידָה לְהַתְּגַרְשׁ מִבְּעַלָּהּ.

ה. לְמָה רָצָה רַב שֵׁישָׂא בְרִיה דְּדָב אִידִי לְדַמּוּת אֶת הַדִּין שֶׁל 'יִקְדְּשׁוּ יָדַי לְעוֹשֵׂיהֶם לְכַשְׂאֵתְגַרְשׁ' [שְׁחַל הַנֶּדֶר לְכַשְׂתִּתְגַרְשׁ], לְמִ"ד אֵין אָדָם מִקְדִּישׁ דְּבַר שְׁלֹא בֵּא לְעוֹלָם, וּמָה הִקְשׁוּ עַל כֵּךְ?

רַב שֵׁישָׂא בְרִיה דְּדָב אִידִי רָצָה לְדַמּוּת לְאוֹמֵר 'שְׂדָה זֹו שְׁמִשְׁכַּנְתִּי לָךְ לְעֶשֶׂר שָׁנִים לְכַשְׂאֵפְדָנָה מִמֶּךָ תִּקְדַּשׁ', שְׁקָדוּשָׁה.

וְהִקְשָׁה רַב אִשִּׁי, שְׂאִינוּ דּוּמָה שְׁמִשְׁכּוֹן לְזָמָן, בִּידוּ לְפָדוּתָהּ אַחַר עֶשֶׂר שָׁנִים, מִשְׂא"כ אִשָּׁה אֵין בִּידָה לְהַתְּגַרְשׁ.

ו. אֵיךְ תִּירֶץ רַב אִשִּׁי אֶת הַסְּתִירָה בְּדַבְרֵי שְׁמוּאֵל?

רַב אִשִּׁי תִירֶץ שְׁשְׁמוּאֵל סָבַר שְׂאֵין אָדָם מִקְדִּישׁ דְּבַר שְׁלֹא בֵּא לְעוֹלָם, וְזֶה שְׁפַסְק כַּר"י בֶּן נוּרִי שְׁצַרִּיךְ לְהַפֵּר בְּקוֹנָם, מִשּׁוּם שְׁקוֹנָם דִּינוּ כְּקָדוּשַׁת הַגּוֹף שְׁמִפְקִיעַ מִיָּדֵי שְׁעֵבּוּד וּכְמִימַרְתָּ רַבָּא שֶׁהִקְדַּשׁ חֲמִץ וְשַׁחְרוּר מִפְקִיעִין מִיָּדֵי שְׁעֵבּוּד.

ז. לְפִי תִירוּצוֹ שֶׁל רַב אִשִּׁי [שְׁקוֹנָם הוּא כְּקָדוּשַׁת הַגּוֹף שְׁמִפְקִיעַ מִיָּדֵי שְׁעֵבּוּד] מִתִּי חָל הַקּוֹנָם? הַקּוֹנָם חָל מִיָּד וְנֹאסֵר בְּעַלְהָ בְּהִנְאֻתָּהּ.

ח. לְפִי הַנ"ל לְמָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי שְׁצַרִּיךְ לְהַפֵּר מִשּׁוּם 'שְׂמָא יִגְרַשְׁנָה' וְאֵין תְּאָסֵר עֲלֵיו, הָרִי נֹאסֵר מִיָּד?

שְׂאֵף אִם נֹאמֵר שְׁכָל זָמָן שֶׁהָיָא תַּחְתִּיו לֹא חָל הַקּוֹנָם מִשּׁוּם שֶׁהֵאֲלִימוּ חַכְמִים לְשְׁעֵבּוּד הַבְּעַל וְעִשְׂאוּהוּ כְּלוֹקָח גְּמוּר וְלֹא רַק כְּשְׁעֵבּוּד בְּעַלְמָא, מ"מ יְחוּל הַקּוֹנָם לְאַחַר שִׁיגְרָשָׁה, וְלִכְּן יִפֵּר.

ט. אֵיזָה סוּגֵי טַעוֹת יֵשׁ בְּנֶדֶר?

טַעוֹת בְּנֶדֶר כְּגוֹן שְׁנִדְרָה אִשְׁתּוֹ וְסָבַר שְׁנִדְרָה בְּתוֹ, נִדְרָה בְּתוֹ וְסָבַר שְׁנִדְרָה אִשְׁתּוֹ.

טַעוֹת בְּמַהוּת כְּגוֹן אִם נִדְרָה אִשְׁתּוֹ בְּנִזִּיר וְסָבַר שְׁנִדְרָה בְּקוֹנָם, בְּקוֹנָם וְסָבַר שְׁנִדְרָה בְּנִזִּיר.

טַעוֹת בְּתוֹכָן כְּגוֹן נִדְרָה מִתְּאֲנִים וְסָבַר שְׁנִדְרָה מִעֲנָבִים, מִעֲנָבִים וְסָבַר שְׁנִדְרָה מִתְּאֲנִים. וְהַפֵּר - אֵינָה הַפְּרָה.

י. מָה הַדִּין בְּהַפְּרָה בְּטַעוֹת?

בְּסַתָּם [דְּהֵיִינוּ שְׂאִמְרוּ לוֹ שְׁנִדְרוּ בְּבֵיתוֹ וְהוּא סָבַר שְׁזוֹ אִשְׁתּוֹ, וְנִמְצָא שְׁטַעָה], הַפְּרָתוֹ חֲלָה. בְּמִפְרַשׁ [שְׂאִמְרוּ לוֹ נִדְרָה אִשְׁתְּךָ וְנִמְצָא שְׁטַעוֹן], לֹא חֲלָה הַהַפְּרָה, וְאִם הָיָה תוֹךְ כְּדִי דִיבּוּר חֲלָה הַהַפְּרָה.

יא. לְאֵיזָה דִּין רוּצָה הַגְּמֵרָא לְדַמּוּת אֶת דִּין הַפְּרָה בְּטַעוֹת?

לְדִין קְרִיעָה עַל מַת בְּטַעוֹת, שְׁכַאן נֹאמֵר 'יֵנִיא אֹתָהּ', דְּהֵיִינוּ שִׁיפֵר דּוּקָא לְמָה שְׁנִדְרָה,

ובקריעה נאמר על שאול ועל יהונתן וכו' דהיינו שיקרע לשם המת.

דף פ"ז ערש"ק וארא.

א. מה דין קרע קריעה על המת בטעות?

בסתם [דהיינו שאמרו לו מת לך מת והוא סבור שזה אביו ונמצא בנו], יצא ידי חובת קריעה.

במפרש [שאמרו לו בפירוש שמת אביו, וקרע ונמצא בנו], לא יצא ידי חובת קריעה, ואם היה תוך כדי דיבור יצא ידי חובת קריעה.

ב. מה הדין כשהיה אחד מז' קרוביו חולה ונתעלף,

וכמדומה שמת וקרע, ורק אח"כ מת?

מת תוך כדי דיבור, יצא ידי קריעה.

מת לאחר כדי דיבור, לא יצא ידי קריעה.

ג. איך מתרצים שלא יקשה המשנה והברייתא?

א. הא בסתם הא במפרש [והיינו שבסתם יצא ידי חובה, וכן הנדר מופר הא במפרש ל לא יצא, וכן צריך לחזור ולהפר].

ב. רב אשי מוסיף שאף במפרש יש הבדל אם מדובר בתוך כדי דיבור או לאחר כדי דיבור.

ד. באלו דברים לא אומרים תוף כדי דיבור כדיבור?

במגדף, ובעובד עבודה זרה, והמקדש והמגרש שחזרו בהן תור כדי דיבור.

ה. מה הדין באמרה קונם תאנים וענבים אלו שאני

טועמת וקיים לאחד מהם?

לרבי ישמעאל ורבי עקיבא כל הנדר קיים, שנאמר 'יקימנו' 'יקום ממנו'.

לחכמים, רק מה שקיים קיים שכשם שבהפרה רק מה שהפר הפר, כך גם בהקמה. [וללשון

אחר, אינה הקמה כלל, שכשם שהפרה במקצת אינה הפרה כלל, כך גם הקמה במקצת אינה הקמה כלל].

ו. מה הדין באמרה קונם תאנים וענבים אלו שאני

טועמת והפר לאחד מהם?

לרבי ישמעאל, אינו מופר לחלק שלא הפר [וללשון אחר בר"ן אינו מופר כלל].

לרבי עקיבא, כולו מופר, שהוקשה הפרה להקמה. לחכמים, רק מה שהפר הפר, וכך גם בהקמה רק מה שקיים קיים. [וללשון אחר, אינה הפרה כלל, וכך גם בהקמה אינה הקמה כלל].

ז. מה הדין אשה שאמרה קונם תאנה שאני

טועמת וענבה שאני טועמת?

ח. הרי זה שני נדרים נפרדים הם, ולכו"ע אם הפר או קיים אחד מהם צריך לקיים או להפר בנפרד לשני.

ט. מה הדין כשאמרה, 'קונם שאני טועמת לא

תאנה ולא ענבה', ולא אמרה 'שאני טועמת' מיוחד לכל אחד?

לרבי שמעון נדר אחד הוא, כסברתו בדין חמשה שתובעין אחד ואמר 'שבועה שאין לך בידי ולא לך' וכו' שבועה אחת היא, כיון שלא הזכיר לשון שבועה לכל אחד.

לחכמים החולקים על רבי שמעון, גם כאן נחשב לשני נדרים הם.

דף פ"ח שב"ק וארא.

א. מה הדין בבעל שאמר יודע אני שנדרים שנדרה

אשתי הם נדרים אך לא ידעתי שבעל יכול להפר נדרי אשתו?

יפר ביום שנודע לו שיכול להפר, שהוא יום שמעו.

ב. מה הדין בבעל שאמר יודע אני שיכול בעל להפר אך לא ידעתי שזה מן הנדרים שהבעל מפר?

לרבי מאיר לא יכול להפר ביום שנודע לו, שמקצת ידיעה שהייתה לו ביום ששמע הנדר, שהבעל מפר נדרי אשתו, ונחשבת ידיעה, והוא יום שמעו.

לחכמים יפר ביום שנודע לו שיכול להפר נדר זה, שכיון שלא ידע שיכול להפר נדר זה, לא נחשב יום שמיעה.

ג. מה לומדים מ'בלא ראות' שנאמר אצל החייב גלות על הריגה בשוגג?

לרבי יהודה, היינו פרט לסומא.

לרבי מאיר היינו לרבות את הסומא.

ד. למה לרבי יהודה מוכרחים לפרש שבא למעט הסומא, ולרבי מאיר מוכרחים לפרש שבא לרבות? לרבי יהודה אי אפשר לומר שבא לרבות סומא, שזה אפשר לדעת מהאמור 'ואשר יבא את רעהו ביער' כל מי שיכול להכנס ליער, וגם סומא, ובהכרח לומר ש'בלא ראות' היינו מי שרואה במקום אחר ורק כאן לא ראה.

לרבי מאיר אי אפשר לומר שבא למעט סומא, שזאת אפשר ללמוד מהאמור שחיוב גלות הוא דווקא במי שהרג 'בבלי דעת', והיינו מי שיכול לדעת ורק כאן לא ידע, ולהוציא סומא שאינו יכול לידע ולכוין מקום חבית, ובהכרח ש'בלא

ראות' בא לרבות סומא, שגם הוא חייב גלות אם הרג בשוגג. [שמיעוט אחר מיעוט ריבוי הוא].

ה. האם אפשר להקשות מגלות לנדר, שבנדר משמע שלרבי מאיר מקצת ידיעה אינה ככל ידיעה, ובגלות משמע שסבר שמקצת כן הוי ככל ידיעה?

אין להקשות שבאמת סבר רבי מאיר שמקצת אינה ככל ידיעה, וזה שסבר בגלות שבא לרבות את הסומא, היינו משום שיש שם שני מיעוטים והיינו לרבות וכנ"ל, ולא משום מקצת ידיעה.

ו. מה דין המדיר חתנו מלהנות ממנו, ורוצה לתת מעות לבתו?

לרבי מאיר וכן סבר רב אומר לה 'הרי המעות האלו נתונים לך במתנה, ובלבד שלא יהא לבעלך רשות בהן, אלא מה שאת נושאת ונותנת בפיד', ודווקא באמר שתי הלשונות אבל אמר רק 'ובלבד שלא יהא לבעלך רשות בהן' הבעל זוכה בהם, שיד אשה כיד בעלה.

לחכמים מספיק שיוסיף 'ובלבד שלא יהא לבעלך רשות בהן' או מה שתרצי עשי, שיד אשה אינה כיד בעלה.

ז. מהו הסתירה בדברי רבי מאיר?

שבנדרים שנינו שחייב לומר, ... 'אלא מה שאת נותנת לתוך פיד' והיינו שיד אשה כיד בעלה, ומאידך בשיתופי מבואות שנינו שהבעל יכול לזכות ע"י אשתו, והיינו שיד אשה אינה כיד בעלה.

ח. איך תירץ רבא את הסתירה הנ"ל ומה הקשה רבינא?

רבא תירץ שבעירוב מיירי שהבעל זיכה לה, ובכזה אופן רבי מאיר מודה שקונה.

והקשה רבינא, שבפירוש שנינו בבריתא אחרת שאינו יכול לזכות לע"י אשתו.

ט. איך תירץ רב אשי את הסתירה, הנ"ל ואת הסתירה מהברייתא?

שהמשנה בשיתופי מבואות מדובר שיש לה חצר באותה מבוי, ומתוך שזוכה לעצמה זוכה נמי לאחרים, ובברייתא שאינו יכול לזכות על ידה מדובר כשאין לה חצר באותה מבוי.

י. איך מתירים את המבוי לטלטול לכל בני החצירות?

מניח באחד מבתי המבוי חבית של יין ואומר הרי זה לכל בני המבוי, ומזכה לכולם וע"י שנעשים שותפים בה, נעשה המבוי רשות אחת לכולם.

יא. על ידי מי יכולים לזכות את החבית?

יכול לזכות על ידי בנו ובתו הגדולים או עבדו ושפחתו העבריים.

אינו יכול לזכות על ידי בנו ובתו הקטנים או עבדו ושפחתו הכנענים.

דף פ"ט יום א' בא.

א. מה הדין באשה שאמרה 'הריני נזירה לכשאנשא' ונשאת, או 'הריני נזירה לכשאתגרש' ונתגרשה?

לרבי ישמעאל זכות הפרת הבעל תלויה בשעת חלות הנדר, וכל שאז היא תחתיו יכול להפר, שנאמר 'ונדר אלמנה וגרושה' וגו', והיינו חלות הנדר.

לרבי עקיבא זכות הפרתו תלויה אם היא תחתיו בשעת אמירת הנדר, שנאמר 'וכל אשר אסרה על נפשה והיינו בשעה שאוסרת עצמה'.

ב. מה הדין באלמנה שאמרה 'הריני נזירה לאחר ל' יום' ונשאה בתוך ל' יום קודם חלות הנדר?

לרב חסדא גם בזה נחלקו רבי ישמעאל ורבי עקיבא, ומשנתינו ששנינו שאינו יכול להפר היינו כרבי עקיבא.

לאביי, באופן זה גם לרבי ישמעאל שאינו יכול להפר, שלא אמר רבי ישמעאל שהולכים אחר חלות הנדר רק כשתלתה הנדר בנישואין או בגירושין, כיון שאי אפשר שהאמירה והחלות יהיו ברשות אחד, משא"כ בדין המשנה שחלות הנדר תלוי במנין ימים, ואפשר שתהא האמירה והחלות ברשות אחד, מודה רבי ישמעאל שהולכים אחר שעת האמירה ולא אחר שעת החלות.

ג. מה הדין נדרה ביום שנשאת ונתגרשה בו ביום, והחזירה בו ביום?

בנשאת בו ביום אין בעלה יכול להפר לה, שאין הבעל מיפר בקודמים.

בנתארסה בו ביום אין אביה וארוסה יכולים להפר לה, שמשנשאת שוב אין לאביה רשות בה אף אחר שנתגרשה.

ט. האם אפשר להפר נדר שעדיין לא חל?

לחכמים יכול הבעל להפר, אף שהנדר עדיין לא חל שנאמר 'מפר מחשבות ערומים.

ולרבי נתן לא יפר, כיון שעדיין לא חל הנדר שנאמר 'וחפרה הלבנה'.

י. האם אפשר לשאול אצל החכם על נדר שעדיין לא חל?

לרבי בדעת רב אחא ב"ר הונא כשם שנחלקו חכמים ורבי נתן בהפרה, כך נחלקו בשאלת חכם.

לדעה א' ברב פפי לדברי הכל אין חכם מתיר אלא אם חל הנדר, שנאמר 'לא יחל דברו' שפירושו שלא יעקור חלות נדרו, ומפסוק זה דרשו, הוא אינו מיחל אבל אחרים מיחלים לו, והיינו דווקא אחר חלות הנדר.

לרבינא בשם רב פפי, לכו"ע חכם מתיר, שנאמר 'דברו' הדיבור עצמו קודם חלות הנדר. ופרכו שיטה זו מברייתא.

יא. מהיכן רצו להוכיח שאין החכם מתיר קודם חלות הנדר?

א. ממה ששנינו 'קונם שאיני נהנה לפלוני ולמי שהשאל עליו' שנשאל על הראשון ואח"כ על השני ואם נשאלים על מה שלא חל, מה זה משנה על איזה נשאל תחילה, ודחו, שיתכן שכוונת התנא ראשון ושני לשאלה והיינו שמקדים איזה שירצה והאחר נקרא שני.

ד. מה לומדים ממה ששנינו בפרק עשירי 'זה הכלל כל שלא יצאה לרשות עצמה שעה אחת, אביה ובעלה מפירין נדריה'?

שגם עם הלך האב עם שלוחי הבעל, או שהלכו שלוחי האב עם שלוחי הבעל, אם היא נערה מאורסה, אביה עדיין מפר נדריה עם הבעל.

ה. מה לומדים ממה ששנינו במשנתנו 'זה הכלל כל שיצאה לרשות עצמה שעה אחת, אינו יכול להפר'?

ו. שאם מסרה האב לשלוחי הבעל, או שמסרה שלוחי האב לשלוחי הבעל, שוב אין לאב רשות בה.

ז. כמה נערות מנו שיוצאו מרשות אביהם?

חכמים מנו שלוש א. בוגרת ב. יתומה ממש, ג. יתומה בחיי האב.

רבי יהודה מנה תשע נערות, כדי לחדד התלמידים והיינו בכל אחת מג' אופנים אלו מנה שלש, ומוסיף רבי יהודה שאפילו נשאת כשהיא קטנה יוצאת מרשות אביה

ח. מה הדין כשאמרה 'קונם שאיני נהנית לאבי ולאביך אם עושה אני על פיך', או 'איני נהנית לך אם עושה אני לאבי ולאביך'?

כיון שאי אפשר שלא תהנה מהם או שלא תעשה להם הרי זה יכול להפר [והיינו כחכמים שיכול להפר אף שלא חל הנדר].

דף צ"א יום ג' בא.

א. האם אשת כהן שנאנסה יש לה כתובה?

רבא הסתפק בזה אם אין לה משום שאונס אצל כהן כרצון אצל ישראל או שיש לה משום שאין האיסור אלא מצדו מחמת כהונתו, ומזלו גרם כן.

ורב פפא הוכיח ממשנתנו שיש לה כתובה, ששנינו שג' נשים יוצאות ונוטלות כתובה, ואחת מהן היא 'אומרת טמאה אני לך', ובהכרח מדובר באשת כהן שנאנסה, שאילו ברצון אינה נוטלת כתובה, ואשת ישראל שנאנסה אינה יוצאת.

ב. האם אשה שאמרה לבעלה גרשתני נאמנת?

לרב המנונא, נאמנת כיוון שאינה מעיזה והוכיח מכך שאפילו לפי משנה אחרונה שאינה נאמנת לומר טמאה אני לך, היינו משום שיש לחשוש שמשקרת משום שיודעת שאין בעלה יודע, אבל גרשתני יודע, וחזקה אין אשה מעיזה פניה בפני בעלה, [ומה ששנינו במשנה אחרונה שאינה נאמנת לומר שמים ביני לבינך, היינו משום שרק היא יודעת שאינו יורה בחץ ולא הוא].

לרבא, אינה נאמנת שחוששים שמתוך כעסה העיזה, והכיח מכך שאפילו למשנה ראשונה שנאמנת לומר טמאה היא, היינו רק משום שבזיון ופגם לומר כך, ולא תאמר כך סתם אבל 'גרשתני' אפשר שמחמת כעס שיש לה עליו מעיזה כנגדו [ומה ששנינו במשנה ראשונה

ב. ממה ששנינו האומר 'קונם שאיני נהנה לפלוני הריני נזיר לכשאשהל עליו' שנשאל על נדרו ואח"כ על נדרו, ואם יכול להשאל גם לפני חלות הנדר, מה זה משנה על מה נשאל קודם.

יב. על אלו ג' נשים אמרו בראשונה שיוצאות ונוטלות כתובה?

א. אשת כהן האומרת לבעלה נאנסתי ונאסרתי עליך.

ב. שמים יעידו ביני לבינך שאינך יורה בחץ.

ג. נטולה אני מן היהודים, שמכר שאוסרת עצמה על כולם מוכח שבאמת קשה לה.

יג. מה אמרו לאחר שראו שיש חשש שאומרת כן מפני שנתנה עיניה באחר?

א. שהאומרת שנאנסה תביא ראיה לדבריה.

ב. שהאומרת השמים ביני לבינך יעשה סעודה ויפייסה.

ג. שהאומרת נטולה אני מן היהודים יפר חלקו, ועל השאר תישאר באיסורה.

יד. האם אשת כהן שאמרה לבעלה טמאה אני אוכלת בתרומה?

לרב ששת, אוכלת בתרומה, שאם תיאסר יוציאו לעז על בניה.

טו. לרבא, אסורה, שאין חשש לעז כשאוכלת רק חולין, שיאמרו שהוא משום שאין לה תרומה. באיזה אופן מודה רב ששת שאינה אוכלת בתרומה?

אם נתאלמנה או נתגרשה אינה אוכלת, שאין חשש לעז, שיאמרו עכשיו נאנסה.

שנאמנת לומר שמים ביני לבינך, היינו משום שמתבזה לומר כך בפירוש].

ג. מה פסק רב נחמן בשתי המעשים שהאשה טענה שהיא טמאה?

רב נחמן התירה לבעלה ואמר שחוששים שמא עיניה נתנה באחר.

ד. למה התיר רבא את האשה, שכשהגיע בעלה

לבינתו יצא הנואף מביתה ופרץ הגדר וברח?

שאמר שאילו עבר עמה עבירה היה מתחבא כדי שלא יראה קלונו.

ה. למה התיר רבא את האשה שהנואף מנע מבעלה

מאכילת שחליים שטעם מהם נחש?

שאיילו עבר עמה עבירה היה רוצה שיאכלם

בעלה וימות, והחידוש שאין אומרים שאדרבה

רוצה שיחיה, כדי שתהא לו 'מים גנובים'.

להארות והערות

ולקבלת הגליון

0504110960

4110960@gmail.com